

דף ראשון

בין הדף היומי ופרשת השבוע

דין לבוד מופיע למכביר במסכת סוכה ובהלכותיה.

אף השבוע בלימוד הדף היומי נתקלנו בדין לבוד, בין היתר במשנה בדף טז. האומרת שאם אדם עשה דפנות שאינן מגיעות לארץ אלא רחוקות ממנה פחות מג' טפחים המחיצות כשירות. וזו לשון המשנה: "המשלשל דפנות מלמעלה למטה אם גבוה מן הארץ שלשה טפחים פסולה".

הגמרא במסכת שבת אומרת שדין הוצאה הנלמד מהמשכן לא חל ברשות מקורה משום שבמדבר לא היה קירוי.

שואלת הגמ' והרי את הקרשים על עשייתם מסופר בפרשתנו סחבו עגלות. אותן עגלות היו מקורות, למרות זאת אמר רב משמו של רבי חייא שאותן עגלות תחתיהן וביניהן וצדיהן נחשב לרה"ר והרי מתחת לעגלות השטח מקורה ומדוע שיחשב רשות הרבים?

ומתרצת הגמ' שהיה רווח בשטח העגלה בין עץ לעץ ומתחת לשטח זה התכוון רבי חייא שקיימת מציאות של רשות הרבים כי זה לא מקורה.

דוחה הגמרא עפ"י חשבון שעושה.

אורך העגלה היה חמש אמות. ורוחב קרש עפ"י פרשתנו הוא אמה וחצי. נמצא ששלושה קרשים זה מקסימום שניתן להניח על העגלה. לאחר הנחתם של 3 קרשים נשארת חצי אמה ריקה. כשמחלקים אותה לרווחים שבין הקרשים נמצא שכל רווח הינו פחות מ- 3 טפחים ומדין לבוד אין רווח. לפיכך נמצא שאין מציאות של רשות הרבים תחת העגלה. וכך מנסה הגמרא ללמוד מה הייתה צורת העגלה. צורה שתתאים לתיאורו של רבי חייא שהייתה מציאות של רשות הרבים תחת העגלות.

נמצא שדין ההוצאה בשבת הנלמד מהמשכן בצירוף דין לבוד עליו למדנו השבוע במסכת סוכה גורם לנו להבין מה הייתה צורת העגלות עליהן הונחו הקרשים על עשייתם מסופר בפרשתנו

למעשה העגלות לא היו כלל בציווי המשכן. עם זאת מלאכת ההוצאה נלמדת מהם. ובידוע שאת העגלות התנדבו הנשיאים. משום שבפרשתנו התמהמהו עד שלא נשאר להם מה להביא, אזי, בחנוכת המשכן הגו רעיון לנדב עגלות למשא. ומלישה חשש לעשות, כי לא היו העגלות בציווי. אמר לו ה' "קח מאתם!" ולפי הדרשנים קח, כי זה בא מהם, מאתם, מרצונם הפנימי והעמוק לתקן את התמהמהותם בבניית המשכן.

זכו הנשיאים שהכלים שנידבו לתקן את התמהמהותם הפכו לחלק אינטגרלי מכלי המשכן עד כדי לימוד מלאכת הוצאה מהעגלות.

על הזיקה המיוחדת בין חג הסוכות בו עוסקת המסכת בה אנו עוסקים לבין פרשתנו בא לידי ביטוי בפסוק: "ויקחו מלפני משה, את כל-התרומה אשר הביאו בני ישראל למלאכת עבודת הקודש לעשות אותה והם הביאו אליו עוד נדבה בבוקר" (שמות לו, ג) וזאת על פני פירושו המופלא של הגר"א (בפירושו לשיר השירים א, ד): "...סוכות שהוא זכר להיקף ענני כבוד שהיה תלוי בבנין המשכן, וכתוב 'והעם הביאו' ובה מתורץ מה שהקשו למה אנחנו עושים סוכות בתשרי כיון שהוא נגד היקף ענני כבוד. היה ראוי לעשות בניסן כי בניסן היה תחילת היקף עננים אבל נראה לפי שכשעשו העגל נסתלקו העננים ואז לא חזרו עד שהתחילו לעשות המשכן ומשה ירד ביום הכיפורים ובמחרת יום הכיפורים 'ויקהל משה' (שמות ל"ה, א) וציוה על מלאכת המשכן וזה היה בי"א בתשרי וכתב 'והעם הביאו בבוקר בבוקר' עוד שני ימים הרי י"ג בתשרי ובי"ד תשרי נטלו כל חכם לב ממשה את הזהב במניין ובמשקל ובט"ו התחילו לעשות ואז חזרו ענני כבוד ולכן אנו עושין סוכות בט"ו בתשרי".

לטענת הגאון, ההקמה בפועל החלה בט"ו בתשרי, והביאה להחזרת ענני הכבוד, שנסתלקו במעשה העגל, וחזרו עתה, עם תחילת בניין המשכן, המהווה המשך ישיר להשראת השכינה על ההר בענן לפני מתן תורה. לדבריו, יש קשר מהותי בין הקמת המשכן וחג הסוכות, שלפי דעה אחת הנו זכר לענני הכבוד, ובכך בעצם מקבילה הסוכה למשכן.

זיקה נוספת קיימת בפרשתנו עליה עמדנו בעבר, והיא הזיקה בין שבת לעשיית המשכן.

אומרת התורה שכבר בתחילת הציווי על עשיית המשכן לבני ע"י משה, ואף לפניו, מוסר משה רבנו עליו השלום את הציווי על השבת וכך כתוב: "שֵׁשֶׁת יָמִים, תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קָדֹשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן, לַה' כָּל-הַעֲשֶׂה בו מְלָאכָה, יוֹמָת לֹא-תַבְעֲרוּ אֵשׁ, בְּכָל מְשַׁבְּתֵיכֶם, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת". (שמות לה, ב).

פסוק זה כידוע מהווה את המקור לדברי חכמינו במסכת שבת של"ט מלאכות שבת נלמדות ממלאכת המשכן.

אחת המלאכות היא מלאכת הוצאה מרשות לרשות.

בהמשך המאמר נמצא קשר מעניין בין דין לבוד אותו למדנו השבוע בדף היומי לבין מלאכת ההוצאה הנלמדת מהמשכן.